

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شامل کلیه قوانین مصوبه و مقررات - گزارش کمیسیونها - صورت مشروح مذاکرات مجلسین - اخبار مجلس انتصابات - آگهیهای رسمی و قانونی

شماره ۱۷۹۶

شنبه ۳۱ فروردین ماه ۱۳۳۰

سال هفتم

شماره مسلسل ۱۳۴

دوره شانزدهم مجلس شورای ملی

مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۱۳۴

صورت مشروح مذاکرات مجلس عصر شنبه ۲۴ فروردین ماه ۱۳۳۰
فهرست مطالب:

- ۱- طرح و تصویب پیشنهاد دولت دائر به برقراری فرمانداری نظامی در هفت نقطه خوزستان.
- ۲- تعیین موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه.

مجلس ساعت شش و نیم بعد از ظهر بریاست آقای رضا حکمت تشکیل گردید

۱- طرح و تصویب پیشنهاد دولت دائر به برقراری فرمانداری نظامی در هفت نقطه خوزستان

رئیس - خاطر آقایان مسبقست که جلسه امروز فوق العاده است برای تقاضای دولت نسبت به اعلام حکومت نظامی در خوزستان برك موافق و مخالف هم دارد و حالام مطرح است و بموجب این برك اجازه داده میشود ، آقای فرامرزی .

آشتیانی زاده - بنده اخطار دارم .
فرامرزی - اینهمه شما حرف زدید ما اخطار نکردیم ، خواهش میکنم اجازه بدهید ما هم صحبت کنیم و حرفمان را بزنیم .

رئیس - بر طبق چه ماده ای اخطار دارید ؟
آشتیانی زاده - بر طبق ماده ۱۶۷ اخطار نظامنامه ای دارم .
رئیس - سؤالی کرده اید از دولت .

آشتیانی زاده - اخطار دارم تذکره می دارم نسبت بسوء جریان حکومت نظامی و نسبت باعلام حکومت نظامی و دخالت دولت در توطئه اعتصاب خوزستان .

رئیس - اینکه ربطی بماده ۱۶۷ ندارد .
فرامرزی - بلی این نطق مخالفت است و این وقت را من گرفته ام .

آشتیانی زاده - بنده تذکره دارم آقای رئیس این برخلاف نظامنامه است
رئیس - ماده ۱۶۷ قرائت می شود .
(شرح زیر قرائت شد)

ماده ۱۶۷ - در صورتیکه نماینده ای صلاح - اندیشیهائی داشته باشد و بادریکی از سازمانهای دولتی یا بسته بدولت یا مؤسساتی که با سرمایه یا بکمال مالی دولت اداره میشود ، همچنین هر نوع سازمان و مؤسسه که بعضاً یا کلاً از وجوه عمومی اداره میشود صلیاتی

مخالف اصول برخلاف قانون و مقررات قانونی مشاهده نماید یا از سوء اداره ای اطلاع پیدا کند حق دارد راجع بآن موضوع قبل یا بعد از دستور در مجلس یا کتباً توسط رئیس بوزیر مسئول یا نخست وزیر بطور اختصار تذکره دهد و یا از مقام ریاست تقاضا نماید که به دولت تذکره دهد .

رئیس - اینها مطالبی است که بیشتر بوسیله سؤال انجام میشود .

آشتیانی زاده - بنده بعد از فرمایشات آقای فرامرزی توضیح میدهم .

جمال امامی - این جلسه فوق العاده است .
رئیس - بفرمائید آقای فرامرزی .

آشتیانی زاده - اقلیت من یکتفرم آمده اند آه بان موافقین اسم ثبت کرده اند که بنده حرف بزنم .

فرامرزی - - عرض کنم که اگر حقیقت بگوئیم اقلیت هم تنها جنابالی نیستید

شما بازیگر اقلیت هستید من طبعاً با هر حکومت نظامی مخالف هستم چرا ؟ برای اینکه ما قوانین مان بقدری جامع است برای اطفا ه هر شورش برای جلوگیری از هر شورش برای تعقیب هر متهمی برای مجازات هر مجرمی که احتیاج بیک حکومت فوق العاده کاختیارات بیشتری داشته باشد اصلاً نداریم اگر دولتی بتواند آن قوانینی که حتی گاهی از حدود عدالت و از حدود اصل قانونگذاری هم تجاوز میکنند و می رود روی اصول شکنگی و میر غضبی سابق نتواند اجرا کند با قانون حکومت نظامی هم نمیتواند کاری بکند ولی نظر باین که این تقاضا رایک دولتی میکند که آزادیخواهی او و در شرافت او و در بیغرضی او هیچ شکنی ندارم (صحیح است) و قطع دارم بهمان اندازه که در من منکر فشار منکر قانون شکنی و منکر تجاوز و تعدی هستم این دولتی که آقای علاه در رأس آن قرار گرفته بیش از من اینطور همه باین جهت مخالف مشروط در آنجا نوشته ام با اینکه بنظر من مخالف مشروط اصلا معنی ندارد ولیکن

این یکی که من نوشتم معنی دارد و حالا دلیلش را عرض میکنم و اگر نداشت پس میگیرم و خواستم استناده کنم از موقع یک مختصری از اعتصاب خوزستان که منجر باین حوادث تأسفانگیر و شرم آور شده عرض بکنم این اعتصاب که رخداد و هیاهویی که شد (آزاد-اولا آقاهاذنه ای رخ نداده است و هیاهویی هم نشده خیلی بزرگش نکنید قضیه را) الحمدالله که شما بجای آن یارو که کشته شده نبودید عرض کنم که چون هیاهو زیاد بود ما خودمان نماینده فرستادیم که از نزدیک وضع آنجا را مطالعه بکنند آنچه نماینده مایه و آنچه مغربین مایه است آورده اند از مطالعه آنجا که در آنجا کرده اند این اعتصاب ساده پیش نیامده (جمال امامی - کدام اعتصاب ساده پیش میآید؟) دوسبب است شمال و جنوب در این اعتصاب دخالت داشتند اولاً از ناحیه خودمهال شرکت نفت بوده (صحیح است) و قصدشان این بوده که بگویند ما تأمین جانی نداریم حیثیت ما جان ممال ما در خطر است باید نیرو بیاید شود این اعتصاب راه افتاده اولش هم آرام بوده است بعد عمل سیاست شمالی از موقع استفاده کرده اند آدم فرستاده اند آنرا تشدید کرده اند و نظارین بوده که اگر آن سیاست یعنی از جنوب نیرو بیاید کردند از شمال هم یک نیرو بیاید بکنند و یکدسته دیگر آنها بتوانند تحت حمایت سر نیزه با نهایت آزادی و وقاحت عمل کنند (شوشتری - بابی شرمی) و آنوقت دایره اینرا از طرف خود شرکت خواسته اند و سبتر بکنند یعنی ببرند بهشایر و قبایل و خوئین و شخص مستر چپک آنجا رفته میان هشایر که مثل سال ۱۳۰۵ هشایر را بشیراند و وارد شهر بکنند موفق نشده است (نمایندگان - الحمدالله) (یکی از نمایندگان - کدام هشایر؟) هشایر خوزستان، یک هشایر ساختگی که دولت سابق بزور درست میکرد، وقتی نباشد که پنج نفر آدم راه بیندازند وقتی اسمعیل چهاردهی هشایر است و تلگراف میکند که ما هشایریم هر کت میکنیم (امینی - قنبر چهاردهی) بلی قنبر چهاردهی، تشویقی که از هر دو طرف کرده اند وسیله داده و رسیده اینجا و من یک پیشنهادی کرده ام که تقدیم مقام ریاست میکنم که از مجلس هفت نفر انتخاب بشوند و بروند رسیدگی بکنند که بهتر و روشتر بشود برای مجلس که قضیه از چه قرار است حالا اینکه گفتیم مخالفان مشروط بنظر من بدون حکومت نظامی با قوانین موجود استمداد از قدرت نظامی اگر لازم شد دولت میتواند که خودش هرفتهای را خاموش بکند اگر نمی توانم مطالعه کرده چون من باین دولت اعتماد دارم مخالفت خودم را پس میگیرم (احسن)

رئیس - آقای کشاورز صدر
کشاورز صدر - بنده خجای خود وقت شدم که جناب آقای فرامرزی که با من مخالف مشروط اسم نوشته بودند در واقع اظهار مخالفتشان مربوط به اصل حکومت نظامی بود و راجع بجزای حکومت نظامی در این مورد عقیده شان موافق بود و استنباط میکنم که رأی هم انشاءالله خواهند داد و بطور اختصار هم چند کلمه بنده عرض آقایان میرسانم و رفع زحمت میکنم همه آقایان مستعضرند که تمام این دستگامی که ما درست میکنیم در کشور ما و کشور های دیگر وجود دارد مجلس شورا، مجلس سنا، مطبوعات دولت که ارگان حکومت مشروطه هستند اینها تمام

این اعتصاب در این موقع مضر است شامگر نمیگوید که حق کارگر را شرکت نفت گرفته است اینرا من اعتقاد اینست (اینرا آقای آزاد گفتند) کارگر کارگر را بیرون هم بکنند این شرکت نفت و بیچاره ماند و اگر سنگی بشورد مانعی ندارد مادر ظرف دو ماه حق مملکت را میگیریم آنوقت او را سیر میکنیم و حشاشان را بهش میدهم. این آقای آزاد یک کسی است که هیچوقت با حکومت نظامی موافق نبوده است متأسفانه آنها گوش نداده اند و رفته اند و این حادثه پیش آمده همانطور که جناب آقای فرامرزی فرمودند در این اعتصاب و این حادثه دست دوسبب است و ارداست و باید چشم و گوششان را باز کنیم و در اینجا با دقت بنفع ملت و مملکت ایران تصمیم بگیریم بنده چون اطمینان دارم و یقین دارم که آقایان نمایندگان دیگر هم همین عقیده را دارند که این دولتی که اینجا نشسته است سوءاستفاده نمیکند (صحیح است) بعضی اینکه احساس کرد که دیگر حکومت نظامی ضرورت ندارد ولو قبل از دو ماه باشد حکومت نظامی را لغو میکنند این را چون اعتقاد دارم و از روی عقیده عرض میکنم که الان ضروری است استدعا میکنم از دولت بعضی اینکه رفع نگرانی شد حکومت نظامی را لغو کند و ناموقمی که ضرورت دارد این آخرین دواست که ازش استفاده میکند و بنده عقیده دارم که چون دولت مورد اعتماد است و مجلس هم با اعتماد دولت لایحه حکومت نظامی که در جنوب با اعتماد شما و وزراتان تصویب میکند و این رأی که میدهد بحکومت نظامی برای اعتماد شما و وزرای شما است والا هر دولتی را مجلس اجازه نمیدهد این عرض بنده است و امیدوارم آقایان موافقت بکنند و بنفع مملکت این تصمیم را در این جلسه زودتر بگیرند.

رئیس - پیشنهادی برای کفایت مذاکرات رسیده است که قرائت میشود
(شرح زیر قرائت شد)
مقام معظم ریاست مجلس شورای ملی پس از یک موافق و یک مخالف پیشنهاد کفایت مذاکرات میکنم. فرمودی (صحیح است)
رئیس - پیشنهادی هم آقای حاذقی کرده اند که قرائت میشود
(شرح زیر قرائت شد)
پیشنهاد میکنم پس از نطق یک نفر موافق و یک نفر مخالف مذاکره در لایحه حکومت نظامی کافی است رأی گرفته شود
رئیس - عین همین پیشنهاد هم از طرف آقای جمال امامی رسیده است. پیشنهاد آقای فرهودی مقرر است. بفرمائید
هکی - بنده مخالفم و باید نظر جبهه ملی را عرض کنم.
فرهودی - اگر کفایت مذاکرات را یعنی لغویش توجه کنیم بنده خیال می کنم که شش هفت سال است که مذاکرات کافی است برای اینکه در این ده ساله اخیر متأسفانه قسمت عمده ای از وقت مملکت و عمر ملت و فرصت های بسیار گرانبهائی که ما داشتیم صرف مذاکره شده است (حکیمی - توهم حرف) افراتر در این مذاکرات باعث این شد که افکار مدیران مملکت در پیدا کردن راه حل های ملی

برای حل اشکالات سیاسی و اقتصادی منحرف شود و صرف بحث و مذاکره بشود و توجه بمسائل اساسی ایماناً در درجه سوم و چهارم بشود و حاصل همه این مذاکرات را بنده انصافاً عرض میکنم حاصل همه این مذاکرات لااقل یکساله هم این مجلس با اینجا رسیده که وقتی مجلس شانزدهم با شد مایه مملکتی داشتیم یک مملکتی بما تحویل شد که یک اصول نظم و انضباطی ظاهر آرد آن حکم فرما بود امور مالی یک صورتی میچرخید امور نظامی یک وضعی برقرار بود امیدهایی برای اصلاحاتی بود که آن امیدا در برنامه هفت ساله متمرکز شده بود در نتیجه این یکسال مذاکره با اینجا رسیدیم که حالا باید جلسه فوق العاده کنیم و بگوئیم که در بندر معشور باید نظم برقرار شود (آشتیانی زاده) - از وقتی که حکومت نظامی شده است آدم کشته شده، حکومت آقای علاء حکومت نظامی است) راجع بمسئله جنوب چون بنده در این ایام تعطیل در خوزستان بودم اجازه بفرمائید که مختصری هم از کیفیت این جریان عرض کنم (آشتیانی زاده) - جریان عبارت است از حفظ منافع کیسائی بوسیله امضاء کننده قرارداد (۱۹۳۳) این اعتصاب از بندر معشور شروع شد دلیل آنهم این بود که یک صدی سی اضافه حقوقی که بکارکنان بندر معشور برای نبودن منزل با آنها می دادند بعد از اینکه منزل تهیه شد آن صدی سی را خواستند کم بکنند البته خوشبختانه چون قانون کار داریم و این قانون کار که آقای کفیل وزارت کار هم مجریش هستند و این جا نوشته اند برای همین موارد است و یکی از قوانین خوبی که در این چند دوره اخیر تصویب مجلس شورای ملی رسیده است قانون کار است یک لایحه جدیدی هم داده اند یک تشکیلاتی در آن داده شده و در دستور مجلس است.

البته این یک حرف حق بود که صدی سی از حقوق اشخاص را بدون مطالعه و مقدمه نباید کسر کرد ولیکن این حرف حق را آقایانی که حقوقشان کم میشد از طریق قانون کار وارد نشدند.

رئیس - این مربوط بکفایت مذاکرات نیست بعضی از نمایندگان - عیبی ندارد
فرهودی - عرض کنم حق این بود که قانون کار اجرا شود متأسفانه این طریق اجرا نشد و بصورت اعتصاب درآمد و بعد این اعتصاب سرایت کرد بیک مدرسه ای در آبادان از آنجا هم سرایت کرد بمسجد سلیمان و در مسجد سلیمان قضایای این نبود که صدی سی از ما کم نکنند تقاضا در مسجد سلیمان این بود که صدی هشتاد با اضافه کنید و این اوضاع بالنتیجه پیش آمد.

حالا هم البته دولت از نظر قانونی که از مجلس شورای ملی گذشته است این تقاضای حکومت نظامی را کرده است ولی بنده تصور می کنم جناب آقای نخست وزیر این قانون حکومت نظامی بطور کلی برای این اوضاع و احوال نوشته نشده است قانون حکومت نظامی در یک عصری بود برای یک کار خاص و مقتضیات آن زمان و آن کار در آن زمان نه تشکیلات کارگری بود نه این حرفها حالا اگر می خواهید یک مبارزه ای بکنید برای معرکین و مقصدین که در این موارد متأسفانه پیدا شده اند و کارگران

را بناحق تحریک با اعتصاب کرده اند (آشتیانی زاده - بنا حق نیست حقوقشان را میخواهند) جلو گیری بکنید راهش بنظر بنده با این قانون نیست و این قانون بدرت نیب خورد بایستی اصولی را در نظر گرفت که با آن اصول هم تأمین حقوق کارگران باشد و هم جلو گیری از معرکین و مقصدین بشود با آن شکل بهتر میشود علاج کرد کار را با قانون حکومت نظامی که با این قبیل موارد تطبیق نمیکند و بنده خواستم استدعا کنم که آقای علاء در ضمن اینکه انشاءالله اجازه این برقراری حکومت نظامی را که تحصیل خواهند کرد یک فکری هم بطور کنی بفرمایند برای انتصاب یک روش و نظم یک لایحه ای که واقفاً بدرت این موارد بخورد نه اینکه از یک قانون کهنه ای که برای موقع دیگری نوشته شده در اینجا استفاده بشود و دلیل عمده بنده این است که وقتی اتفاق ناگوار بیروز افتاد حکومت نظامی در آبادان بود (صحیح است) حکومت نظامی در آبادان بود (آشتیانی زاده) بنده هم همین را می گویم (کشاورز صدر - برای جلو گیری از نبرک خارجیه است) پس معلوم میشود که این قانون جلو گیری از فتنه و فساد نمی کند احتیاج نیست مقررات و ترتیباتی است که با این تشکیلات فکری تطبیق کند البته مجلس شانزدهم که بنده عرض کردم که یکسال مذاکره کردیم نتوانستیم بگویم که مذاکرات بی نتیجه بود اکثر آنها نتیجه داشته است ولی قصد بنده این است که سعی میکنیم حتی الامکان از حجم مذاکرات بکاهیم در حجم تصمیمات اضافه کنیم تا اینکه هر تصمیمی که مجلس شورای ملی می گیرد بنفع مملکت باشد بنابراین ما مجبوریم که حاصل آن مذاکرات بنفع مملکت باشد ولی مذاکرات زیاد باعث این خواهد شد که وقت تلف بشود باین ترتیب بنده خواستم تقاضا کنم که آقایان با کفایت مذاکرات موافقت بفرمایند و باین تقاضای یک دولت برای برقراری نظم در آنجا کرده موافقت بفرمایند که انشاءالله مشغول کار بشود.

نبوی - بنده اخطار آیین نامه ای دارم
رئیس - آقای غلامرضا فولادوند
غلامرضا فولادوند - بنده در مورد لایحه حکومت نظامی بعنوان موافق یا مخالف اسم نویسی نکردم باین جهت قانوناً و طبق مقررات مجلس حق ندارم در آن خصوص صحبتی بکنم فقط نسبت به پیشنهاد کفایت مذاکرات چون مخالف هستم شمه ای عرض آقایان در این مورد بخصوص می رسانم. در زمان حکومت آقای قوام السلطنه روزی آقای فرامرزی طرحی تهیه کرده بودند که دولت ها نتوانند حکومت نظامی بدون تصویب مجلس شورای ملی اعلام بکنند این طرح را نزد نمایندگان برای امضا می بردند و البته امضا از موافقت دولت هستند یا حاضرند این طرح را امضا کنند گفتیم بله من حاضرم و امضاء می کنم و امضای کردم و البته اشکالاتی هم داشت و این جهت بنا بسابقه ای که عرض شد خواستم عرض کنم که بنده همیشه با سلب آزادی اشخاص برخلاف قانون مخالف بوده و هستم (فقیه زاده - هم اینطورند) حالا بنده نظر خودم را عرض میکنم البته آقایان همه متدینند، مسلمانند نازش هم می خوانند صحیح المصلح هستند بنده منکر

نیستم فعلاً بنا باظهار دولت وضع نامطلوبی در خوزستان پیش آمده است از کم و کیف اینرا بنده استحضار صحیحی ندارم و نمی خواهم نسبت بلزوم یا عدم لزوم اعلام حکومت نظامی و تصویب آن در مجلس صحبت کنم ولی بطوریکه مشاهده شد در طهران هم حکومت نظامی اعلام کردند و خود بخود آنرا لغو کردند (جمال امامی - بیخود لغو کردند این عکس العمل آن لغو است) علت اعلام حکومت نظامی هم بطوریکه مشاهده فرمودید این بود که در روز ۲۹ اسفند ماه ۱۳۲۹ یکمترتبه در شهر یک شهرت های عجیبی شایع شد (آشتیانی زاده - خود دولت داد خود دولت این شهرت ها را داد و تمام اعضای کار آگاهی شهرت دادند و تانک هزار هم دولت دستور داده رژه برونند) بنده آنروز در اداره تهیه قوانین نزد آقای نقیب رئیس اداره قوانین کاری داشتیم یکمترتبه شنیدم که در مجلس چند نفر از کلابی مجلس و عده از رجال و حتی استاندارهای خارج شهربان رئیس و خانای غیره و غیره را کشتند از جمله آقای جمال امامی را بنده واقفاً من باب زرادتی که آقای جمال امامی دارم خیلی نگران شدم در بانک کار داشتم رفتم ببانک پول بگیرم دیدم همین این شهرت ها هم در بانک بودند و کرمر را برای یک کاری فرستاده بودم بوزارت دادگستری آمد در بانک گفت در وزارت دادگستری هم بود می خواهم خلاصه عرض کنم در یک ساعت در تمام شهر این شهرت همه جا یسکان پیچیده شد بعد هم ما فهمیدیم که البته موضوعی هم نداشت بنده می خواهم عرض کنم بحسن نیت جناب آقای علاء همه ما کمال اطمینان داریم آقای علاء را مرد شریف و خدمتگزار مملکت میدانیم ولی چیزی که هست ما که نمایندگان ملت هستیم حق نداریم بدون مطالعه در یک امر مهمی رأی بدهیم زیرا اگر الان این تقاضا را دولت برای شهر طهران میکرد بنده یقین دارم که یک عده از نمایندگان رأی نمیدادند چرا؟ از جهت اینکه اینجا یک عده ای روزنامه نویس مخالف و یک عده اشخاص که میتوانند حرف خودشان را بزنند هستند اما اهالی بیچاره آبادان که کسی را در اینجا ندارند که حرف بزنند و بگویند که آقا واقفاً مخالفین دولت و دشمنان مملکت این شهرت را بیجا باجا آنجا داده اند هلهذا بنده عقیده ام این است باین که مخالف نیستم موافق هم نیستم من حق دارم نسبت بکفایت مذاکرات حرف بزنم من عقیده ام این است که دو نفر آقایان که حرف زدند هر دو از موافقتین دولت بودند و بالتبع موافق لایحه این است که تقاضای کم اجازه بدهند از مخالفینی که اسم نویسی کرده اند اینها عده شان سه نفر هم بیشتر نیست و بخصوص نمایندگان مخالف دولت هم حرف بزنند که نکویند اکثریت اقلیت را خفه کرده است این عقیده بنده است و ضمناً آقایان اطلاع دارند که قریب یک ربع است که مجلس تشکیل شده است مادر این جلسه جز این کاری ندارم ما میتوانیم دوساعت سه ساعت اینجا بشینیم صحبت کنیم و من یقین دارم که اگر آقایان خسته هستند صحبت های آقایان موافق و مخالف هم بیش از یکساعت طول نخواهد کشید و قانون اساسی و قانون و انصاف اجازه میدهد در اطراف این موضوع مذاکرات بیشتری بشود بالخصوص لازم است نمایندگان مخالف هم حرف

های خودشان را بزنند و توضیح بدهند بعد رأی بگیرند.

رئیس - آقای نبوی توضیحی دارید بفرمائید.

نبوی - بنده بعنوان اخطار نظامنامه طبق اصل ۴۶ قانون اساسی خواستم هرايشی بکنم

رئیس - بایشنا مربوط نیست

نبوی - در آیین نامه مجلس ذکر شده است که هر وقت خلاف قانونی دیده شد نماینده ای می تواند اخطار بکند و بگوید که این عمل خلاف قانون شده است و اسم هم اخطار نظامنامه ای است

رئیس - بفرمائید

نبوی - عرض کنم که در اصل ۴۶ قانون اساسی تصریح شده که کارها بایستی بطور ترتیب و مرتب در دو مجلس جریان پیدا کنند یعنی اگر کاری در سنای مطرح شده تا وقتی که از آنجا لایحه به مجلس شورای ملی نیامده باشد نمی شود آنرا مطرح کرد و این اشکال نظامنامه ای بود که وارد است و خواستم بنده یک راه حلی پیدا کنم که هم این موضوع امشب تمام بشود هم خلاف قانون اساسی عملی نشده باشد چنانکه آقای فولادوند فرمودند بسیار ممنونم بودم که اجازه میدادند سایر آقایان هم اگر مطالبی دارند صحبت کنند و ضمناً هم این لایحه تصویب می شد. بنده بنام مخالف اسم نوشتم در ستون مخالف اما از نظر فرمول پارلمانی من اینکار را کردم برای اینکه راهی نبود برای این که بتوانم حرفهایم را بزنم میخواستم در این موضوع صحبتی بکنم و البته موافقم چون وضع یکسور نیست که باید حتماً اینکار بشود اگر نشود شاید مثل همین کاریکه دیروز اتفاق افتاده است تکرار بشود چیزی که میخواستم عرض کنم این بود که آیا این واقعه که اتفاق افتاده مأمورین دولت در آنجا نبودند و دولت در آنجا مأمورین نداشت و تسلط بر اوضاع نداشت که این بسیار بد بود (صفا) - حکومت نظامی هم بوده که این اتفاق افتاده و اگر دولت و مأمورین دولت هم در آنجا بوده اند و تسامح کرده اند. فکرت کرده اند آنها باید تعقیب بشوند. این رویه که هر اتفاقی در کشور بیفتد و بعداً در تعقیب نکنند و مسیبتی رانفهمند و اعلان نکنند و آنها را بسا که ندهند بسیار بد است.

رئیس - پیشنهاد آقای مکی قرائت میشود (شرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد مینامیم فعلاً لایحه حکومت نظامی بماند تا تکلیف برنامه دولت از طرف مجلس معین گردد.

جمال امامی - بنده مخالفم

مکی - اگر نمایندگان محترم اجازه فرموده بودند که بنده دلایل مخالفت جبهه ملی را با حکومت نظامی خوزستان عرض بکنم شاید مجلس بخته تر رأی بدهد حکومت نظامی میدادولی متأسفانه اجازه ندادند که بنده دلایل مخالفت جبهه ملی را بپر فراری حکومت نظامی در خوزستان عرض نمایم نمایندگان محترم برسانم این بود که پیشنهاد مسکوت ماندن لایحه را تقدیم کردم ضمن پیشنهاد مسکوت ماندن دلایل مسکوت ماندن را عرض می کنم اولاً هنوز این توضیح داده نشده است که موجب این افتتاحش یا این اعتراض در خوزستان چه رستهائی بوده است آنچه مسلم است خود انگلیسها این اعتراض و این تشنج را در خوزستان بوجود آورده اند برای اینکه ملت ایران و مجلس شورای ملی کرای باین برهمنی که در تاریخ پارلمان ایران بی سابقه ترین راههای پارلمانی ایران است داده بکطوری مسکوت بگذارند یا اجرائش را بکندری بفرمایند بگذارند ولی این برای اولیای شرکت نفت آرزوی است که بایستی وراثت داری بخود بگور بپرند (صحیح است) زیرا ما اینجا تا پای جان برای اجرائی این تصمیم قوی کملت ایران و مجلس شورای ملی و مجلس سنا گرفته است استاده ایم و این لباس نیست که پوشیده ایم کفنی است پوشیده ایم و تادم ترک تعقیب خواهیم کرد این قانون را اجرا خواهیم کرد (احسن) حکومت نظامی بوده است که این اتفاقات افتاده است اگر حکومت نظامی مانع از این اتفاق میبود پس چرا روز ه شنبه پس دست خود کمپانی بوده است و خواسته ما را بپهلوی دنیای متمدن یک ملت آشوب گری وانمود کند. همچنانکه بنده در خاور میانه و در کشور های اسلامی از روزنامه های شان استنباط کردم و میخواندم همه جا میخواستند بگویند این تصمیمی که ملت ایران و مجلس شورای ملی برای نفت گرفته است بضرر یک غرور و غرور بوده است در صورتی که دنیای آزاد و منورین دموکرات تمام جهان می دانند که ملت ایران از صمیم قلب و با طیب خاطر و بنام سعادت ملت ایران و برای پاره کردن زنجیر

رئیس - آقای نبوی وقت شما گذشت

نبوی - من الان هرايض تمام میشود. این بسیار وضع بدی است و من استدعا می کنم که یکی از نمایندگان دولت این موضوع را توضیح بدهد و برای اینکه اشکال قانونی رفع بشود، چون امروز در سنای تصویب شده جناب آقای رئیس اعلام بفرمائید که این همان لایحه است در این صورت هم تصویب خواهد شد و هم اشکال قانونی نخواهد داشت

رئیس - اولاً اخطار نظامنامه باید موافق ماده ۱۷۶ آیین نامه باشد یعنی اگر از جریان آیین نامه اختلافی مشاهده شود نماینده میتواند تذکر بدهد

دکتر بقالی - اخطار طبق قانون اساسی سابقه دارد

رئیس - در مجلس سابقه ندارد

دکتر بقالی - در دوره چهارم مرحوم مدرس کرد

اسارت استماری در کلیه کشورهای اسلامی خاصه ایران این تصمیم را اتخاذ کرده است و من امیدوارم این تصمیمی را که ملت ایران اتخاذ کرده است این تصمیم موجب پاره کردن زنجیر های اسارت کلیه کشورهای اسلامی و ممالک خاور میانه را فراهم نماید و آنها هم بتوانند مثل ما یکی پس از دیگری زنجیر استعمار را پاره کنند (انشاء الله) دلیل دوم که ضمناً انگلیسها اینکار را کردند شب هید که حتی در تمام کارخانجات، در تمام ادارات دولتی خودمان بستند همین دولت معمولاً یک هدیه و انعام و عیدی میدهند شب هید مخصوصاً آمده صدی سی از حقوق کارگران را کم کرده است که سر بهصیان وطنیان بگذارند و الا هیچ دلیلی نداشت که هید بیایند از حقوق مستخدمینشان کم بکنند و انگهی وقتی بآنها تذکر دادند میبایستی اقلاباً یک وعده و عیدی بگویند خیلی خوب معامله میکنیم نه اینکه پایشان را یک کفش بکنند بگویند خیر تصمیمی است گرفته ایم. پس خواسته اند در خوزستان این بلوا و افتتاحش را بوجود بیاورند تا ما را یک ملت آشوبگری قلمداد بکنند، تا وسیله اعمال ناوژ بیشتری در ایران داشته باشند آن اعلام حکومت نظامی بیل خود انگلستان بود برای خاطر اینکه رادپوها پایشان از این عمل تقدیر کردند، برای چه اینکار را میخوانند بکنند برای اینکه فشار بحق مسلم کارگر وارد بیاورند کارگر که پس نیزه ندارد کارگر فشارش بازویش است، کار میکند باید از بازویش اجرت بگیرد احتصاب حق کارگر نیست که حق او را قصب بکنند ولی وقتی که بخواهند حق او را ندهند بایستی بیک وسیله نشان بدهند که من حق خودم را می خواهم البته یک دسته ای را هم در بین کارگران به سیشاش مشغول کردند که احتصاب بکنند چنین بکنند چنان بکنند و یک ابار مهمات و مواد معتزله آنجا هست برونید بردارید آخر برون ده تن (بکنند از نمایندگان - سی سی) سی تن مواد معتزله یک چیز کوچکی نیست یک بسته آسیرین نیست که کارگر در جیب پشت خود بگذارد و بیاید بیرون اینها را خودشان بین کارگرها توزیع کردند برای اینکه یکی از جاههای نفت مارا صدمه بزنند جاههای نفت و دایع ملت ایران است مال نسلهای آینده ایران است و دولت و مجلس شورای ملی حافظ و نگهدار این جاهها هستند ما با تمام قوا برای حفظ این جاهها کوشش خواهیم کرد ولی بایستی شرکت نفت شرکت سابق نفت برای اینکه این شرکت از نظر بنده دیگر رسپیتی ندارد یعنی این نفت مال ملت ایران است. شرکت نفت بایستی برای انهدام دایع ملت ایران و نسلهای آینده ملت ایران سی تن مواد منفجره را بین کارگران تقسیم بکند پس این عملی که خود شرکت نفت کرده و دولت میبایستی قبل از اینکه این لایحه را به مجلس تقدیم کند فوری یک دسته ای را میفرستد بآنجا و برای گرفتن ۳۰ درصد حق کارگران اقدام سریع و فوری میکند اگر ۳۰ درصد را میگیرد و باز کارگران ظنمان میکنند آنوقت اگر اعلام حکومت نظامی میشد میشد یک بهانه ای برای او قرار داد گفت خوب حق کارگران را داده اند (قبیه زاده - آقای مکی مدتی است کارگران در

رئیس - نائیباً حکومت نظامی قانون خاصی دارد نوشته بهر يك از مجلسین کداد باید جلسه فوق العاده تشکیل بشود و آن مجلس بفوریت تصمیم بگیرد و نظر بدهد و این هم جلسه فوق العاده است و مربوط بهمان قانون است (صحیح است) و قانون خاصی هم دارد که گذشته و جدیداً هم گذشته و بنابراین اخطار شما وارد نیست. رأی می گیریم بکفایت مذاکرات آقایانی که با کفایت مذاکرات موافقت قیام کنند (اکثر بر - خاستند) تصویب شد. پیشنهاداتی رسیده است که قرائت می شود

مکی - پیشنهاد بنده مقدم است چون بنده پیشنهاد کردم که این لایحه مسکوت بماند و باید اول قرائت بشود.

رئیس - پیشنهاد آقای مکی قرائت میشود (شرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد مینامیم فعلاً لایحه حکومت نظامی بماند تا تکلیف برنامه دولت از طرف مجلس معین گردد.

جمال امامی - بنده مخالفم

مکی - اگر نمایندگان محترم اجازه فرموده بودند که بنده دلایل مخالفت جبهه ملی را با حکومت نظامی خوزستان عرض بکنم شاید مجلس بخته تر رأی بدهد حکومت نظامی میدادولی متأسفانه اجازه ندادند که بنده دلایل مخالفت جبهه ملی را بپر فراری حکومت نظامی در خوزستان عرض نمایم نمایندگان محترم برسانم این بود که پیشنهاد مسکوت ماندن لایحه را تقدیم کردم ضمن پیشنهاد مسکوت ماندن دلایل مسکوت ماندن را عرض می کنم اولاً هنوز این توضیح داده نشده است که موجب این افتتاحش یا این اعتراض در خوزستان چه رستهائی بوده است آنچه مسلم است خود انگلیسها این اعتراض و این تشنج را در خوزستان بوجود آورده اند برای اینکه ملت ایران و مجلس شورای ملی کرای باین برهمنی که در تاریخ پارلمان ایران بی سابقه ترین راههای پارلمانی ایران است داده بکطوری مسکوت بگذارند یا اجرائش را بکندری بفرمایند بگذارند ولی این برای اولیای شرکت نفت آرزوی است که بایستی وراثت داری بخود بگور بپرند (صحیح است) زیرا ما اینجا تا پای جان برای اجرائی این تصمیم قوی کملت ایران و مجلس شورای ملی و مجلس سنا گرفته است استاده ایم و این لباس نیست که پوشیده ایم کفنی است پوشیده ایم و تادم ترک تعقیب خواهیم کرد این قانون را اجرا خواهیم کرد (احسن) حکومت نظامی بوده است که این اتفاقات افتاده است اگر حکومت نظامی مانع از این اتفاق میبود پس چرا روز ه شنبه پس دست خود کمپانی بوده است و خواسته ما را بپهلوی دنیای متمدن یک ملت آشوب گری وانمود کند. همچنانکه بنده در خاور میانه و در کشور های اسلامی از روزنامه های شان استنباط کردم و میخواندم همه جا میخواستند بگویند این تصمیمی که ملت ایران و مجلس شورای ملی برای نفت گرفته است بضرر یک غرور و غرور بوده است در صورتی که دنیای آزاد و منورین دموکرات تمام جهان می دانند که ملت ایران از صمیم قلب و با طیب خاطر و بنام سعادت ملت ایران و برای پاره کردن زنجیر

مجلس شورای ملی متعصنند و کسی گوش بفرشان نمی دهد (مد) اعلان و کلا برای چند نفر کارگرمسلول شرکت کدر سر کز نقل قانون اساسی ایران هستند وزارت کار و اولیای شرکت نوشته اند ولی گوش نمیدهند پس شرکت سابق نفت می خواهد دیکتاتوری در ایران بوجود بیاورد و ما با وجود هر نوع دیکتاتوری در ایران مخالفیم می خواهد دیکتاتوری کارگری باشد می خواهد دیکتاتوری سرمایه داری باشد از این گذشته اگر حکومت نظامی واقعاً برای جلوگیری از جاسوس های بیگانه در آنجا برقرار میشد من هیچ حرفی نداشتم ولی ما در مرکز نقل قانون اساسی دیدیم که حکومت نظامی برقرار کردند و یکدسته از نمایندگان مجلس را گرفتند آیا آنها جرمی داشتند؟ آقای جمال امامی شما که با حکومت نظامی تهران و با برداشتن مخالف بودید خودتان را آندفمه گرفتند ۱۸ ماه ۱۶ ماه از شما در هربانی پذیرائی کردند شما جرمی داشتید؟ (جمال امامی - یقیناً) پس شما حق دارید چون آنجا شما خوش گذشته است میخوانم شما را بازم ببرند و آنجا از شما پذیرائی بکنند والا هیچ فعل سلیمی حاضر نمیشود خودش را بدست حکومت نظامی بدهد ما در دوره حکومت نظامی دیدیم که چه معاکبی بود و معاکب را دیدیم که زیر امر یک نفر اداره میشد چهارمید از نصف شب مردم را محکوم میکردند من خود آنشب در معاکب همکارم زیم دکتر بقالی بودم که رئیس محکمه گفت بن امر شده است که یک سال حبس محکومش بکنم من چکنم، تاصبح اگر دفاع میکنند بکنند یک مال حبس هست امرات وقتی که ما یک چنین معاکب امری را می بینیم آیا سزاوار است که کارگرها را یک چنین معاکب ای تسلیم بکنیم که آنجا هر چه اراده شان تعلق گرفت و هر چه دلشان خواست بکنند از آن گذشته راجع بسکوت ماندن باید عرض کنم که این لایحه را نمی توان مطرح کرد برای اینکه دولت رأی اعتماد نگرفته است و اول باید تکلیف دولت را معین کنیم این لایحه اینست از دولت (جمال امامی - این ربط بدولت ندارد) اول باید تکلیف برنامه این دولت معین بشود که این دولت اکثریت دارد یا ندارد دولتی که هنوز رأی اعتماد از مجلس تصویب نکرده است، اقلیت و اکثریتش معلوم نیست مسئولین حفظ دولت در مجلس تعیین نشده اند شما بطور می توانید بیک لایحه اش رأی بدهید؟ بقرینه بنده این باید مسکوت بماند و برنامه دولت مطرح بشود، موافق و مخالف برنامه دولت رویش صحبت میکنند تشریفات معمولی و نظامنامه ای انجام شود بعد لایحه دولت در در مجلس مطرح بکنیم و از مجلس اجازه بگیرند یا این ترتیب و با این کیفیت بنده با این لایحه موافق نیستم وجهه ملی نمی تواند رأی موافق بدهد حکومت نظامی بدهد

رئیس - آقای اسلامی

جمال امامی - آقای رئیس بنده اجازه اول خواستم

اسلامی - جناب آقای امامی بنده اول بودم حالا نویتم را تقدیم میکنم بفرمائید اینجا حلوا که نمیدهند بنده بسیار متأسفم که با پیشنهاد رفیق عزیزم آقای مکی دائر بسکوت گذاشتن لایحه حکومت نظامی باید مخالفت کنم

مکی - حالا برای اینکه متأسفانه بنده بنده پس گرفتم

مجلس شورای ملی متعصنند و کسی گوش بفرشان نمی دهد (مد) اعلان و کلا برای چند نفر کارگرمسلول شرکت کدر سر کز نقل قانون اساسی ایران هستند وزارت کار و اولیای شرکت نوشته اند ولی گوش نمیدهند پس شرکت سابق نفت می خواهد دیکتاتوری در ایران بوجود بیاورد و ما با وجود هر نوع دیکتاتوری در ایران مخالفیم می خواهد دیکتاتوری کارگری باشد می خواهد دیکتاتوری سرمایه داری باشد از این گذشته اگر حکومت نظامی واقعاً برای جلوگیری از جاسوس های بیگانه در آنجا برقرار میشد من هیچ حرفی نداشتم ولی ما در مرکز نقل قانون اساسی دیدیم که حکومت نظامی برقرار کردند و یکدسته از نمایندگان مجلس را گرفتند آیا آنها جرمی داشتند؟ آقای جمال امامی شما که با حکومت نظامی تهران و با برداشتن مخالف بودید خودتان را آندفمه گرفتند ۱۸ ماه ۱۶ ماه از شما در هربانی پذیرائی کردند شما جرمی داشتید؟ (جمال امامی - یقیناً) پس شما حق دارید چون آنجا شما خوش گذشته است میخوانم شما را بازم ببرند و آنجا از شما پذیرائی بکنند والا هیچ فعل سلیمی حاضر نمیشود خودش را بدست حکومت نظامی بدهد ما در دوره حکومت نظامی دیدیم که چه معاکبی بود و معاکب را دیدیم که زیر امر یک نفر اداره میشد چهارمید از نصف شب مردم را محکوم میکردند من خود آنشب در معاکب همکارم زیم دکتر بقالی بودم که رئیس محکمه گفت بن امر شده است که یک سال حبس محکومش بکنم من چکنم، تاصبح اگر دفاع میکنند بکنند یک مال حبس هست امرات وقتی که ما یک چنین معاکب امری را می بینیم آیا سزاوار است که کارگرها را یک چنین معاکب ای تسلیم بکنیم که آنجا هر چه اراده شان تعلق گرفت و هر چه دلشان خواست بکنند از آن گذشته راجع بسکوت ماندن باید عرض کنم که این لایحه را نمی توان مطرح کرد برای اینکه دولت رأی اعتماد نگرفته است و اول باید تکلیف دولت را معین کنیم این لایحه اینست از دولت (جمال امامی - این ربط بدولت ندارد) اول باید تکلیف برنامه این دولت معین بشود که این دولت اکثریت دارد یا ندارد دولتی که هنوز رأی اعتماد از مجلس تصویب نکرده است، اقلیت و اکثریتش معلوم نیست مسئولین حفظ دولت در مجلس تعیین نشده اند شما بطور می توانید بیک لایحه اش رأی بدهید؟ بقرینه بنده این باید مسکوت بماند و برنامه دولت مطرح بشود، موافق و مخالف برنامه دولت رویش صحبت میکنند تشریفات معمولی و نظامنامه ای انجام شود بعد لایحه دولت در در مجلس مطرح بکنیم و از مجلس اجازه بگیرند یا این ترتیب و با این کیفیت بنده با این لایحه موافق نیستم وجهه ملی نمی تواند رأی موافق بدهد حکومت نظامی بدهد

رئیس - آقای اسلامی

جمال امامی - آقای رئیس بنده اجازه اول خواستم

اسلامی - جناب آقای امامی بنده اول بودم حالا نویتم را تقدیم میکنم بفرمائید اینجا حلوا که نمیدهند بنده بسیار متأسفم که با پیشنهاد رفیق عزیزم آقای مکی دائر بسکوت گذاشتن لایحه حکومت نظامی باید مخالفت کنم

مکی - حالا برای اینکه متأسفانه بنده بنده پس گرفتم

آشتیانی زاده - پیشنهاد را بنده قبول می کنم رأی بگیرد

رئیس - مستقلاً می توانید پیشنهاد بکنید ولی پیشنهاد را نمیشود قبول کرد پیشنهاد آقای فرامرزی قرائت شود

(شرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد می کنم که هفت نفر از نمایندگان مجلس شورای ملی انتخاب بشوند که سفری با آبادان و سایر نقاط احتصاب کنند رفته و قضیه را از نزدیک مطالعه کرده گزارش مشاهده خودشان را به مجلس شورای ملی تقدیم دارند

رئیس - آقای فرامرزی

فرامرزی - بنده پس گرفتم آقای (احسن)

رئیس - پیشنهاد آقای حاذقی قرائت میشود (شرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم اعلام شود رأی مجلس شورای ملی درباره لایحه دولت در همین حال بمنزله رأی اعتماد خواهد بود

(جمعی از نمایندگان - پس گرفتند)

حاذقی - من میخوانم یک توضیحی بدهم (جمعی از نمایندگان با همه - اینکه نمیشود صحیح نیست)

رئیس - آقای حاذقی می دانید که رأی اعتماد با ورقه است و این رأی با ورقه گرفته نمیشود و بنا بر این نمی تواند اینطور باشد (حاذقی - پس گرفت)

پیشنهاد آقای محمد علی مسعودی قرائت میشود (شرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم مدت حکومت نظامی در خوزستان یکماه باشد

رئیس - آقای مسعودی

محمد علی مسعودی - بنده از کسانی بودم که در موقتی مطرح لغو حکومت نظامی را در مجلس عنوان شد جزو نفر سوم یا چهارم بودم که این طرح را امضا کردم و تقدیم کردم که بهجوت حکومت نظامی بدون نظر مجلس اعلام نشود (صدرزاده - و این یکی از کار های مهم دوره ۱۶ بود) چون ما در گذشته دیدیم که هر کس هر حکومتی با هر شخص یا فردی که کوچکترین خرد حسابی داشت، چه مطالباتی بود، چه نماینده مجلس بود، چه در اجتماع کار میکرد چه در سیاست فوراً بوسیله این قانون او را می گرفت و زندانی می کرد و نظریاتش را اعمال میکرد و اما ملت اینکه جنده پیشنهاد کردم که مدت حکومت نظامی در خوزستان یکماه باشد و با این لایحه دولت موافقت بشرط یکماه بودن روی جریان و اوضاع و وضعی است که فعلاً در مملکت ایجاد شده همانطور که گفته شد و آنچه هم که ما اطلاع داریم بدقیقتانه اطلاعاتی که رسیده این عمل مولود دو سیاست خراب کننده این مملکت است، دوسپاستی که همیشه موجب تخریب اوضاع کشور بوده اند و بنده که یک وکیل مجلسم الان روشن نیستم که در آبادان چه اوضاعی است و موضوع از چه قرار بود و وضع چیست. جناب آقای علامه آمدند و یک لایحه ای اینجا قرائت کردند و یک اعلامیه ای صادر فرمودند و در آن اعلامیه تذکر شدند که بعضی ها تخریب کردند حکومت نظامی هم بوده. این فوق العاده عجیب بود بنده دیشب چون کسالت داشتم نتوانستم پیام در مجلس و تقاضا دارم از جناب آقای علامه که

رئیس - آقای جمال امامی

جمال امامی - آقای فرامرزی کجا تشریف بردند؟ (امینی - بیرونند) عرض کنم در دوره دوم مجلس شورای ملی پدران ما که از ما بهتر بودند و آزاده تر (صحیح است) آزاد تر بودند قانون حکومت نظامی را بر علیه یک عده ایرانی وضع کردند یعنی بر علیه ایرانی هائی که مخالف رژیم مشروطیت بودند پس بنا بر این بر علیه ایرانیها این را وضع کردند امروز ما حکومت نظامی را بر علیه حال خارجی میخوانیم (صحیح است) آنوقت یک عده ای در مجلس هستند که میخوانند باین حکومت نظامی رأی بدهند (آشتیانی زاده - بلی بنده رأی نمیدهم) مگر ایرانی نباشد (آشتیانی زاده - بنده از شما ایرانی تر هستم شما آقایان این است که بر آقای خوبی هستید بنده از شما کمتر نیستم) انشاء الله تم الخلف باشد (آشتیانی زاده - همینطور که شما هستید شما کی هستید که ما نیستیم) من قصد جسارت نداشتم

رئیس - آقایان بین الان تین صحبت نکنید.

جمال امامی - عرض کنم که وقتی در مملکتی برای ملتی یا نمایندگان ملتی ثابت شد که دست اجانب چه شالی چه جنوبی برای اختلال در امور کشور کار می کند بهر وسیله ای باید متوسل بشود که این دست را برد (صحیح است) اگر شما دولتی می آورید که مورد اعتماد شماست باید این اختیار را بدهید که در مقابل دساتن اجانب وسایل مدافعه داشته باشد ولی اگر شما دولتی را لایق اینکار نمیدانید باید آن دولت را ساقط بکنید و دولتی بیاورید که این قدرت را داشته باشد

رئیس - آقایان بین الان تین صحبت نکنید.

جمال امامی - عرض کنم که وقتی در مملکتی برای ملتی یا نمایندگان ملتی ثابت شد که دست اجانب چه شالی چه جنوبی برای اختلال در امور کشور کار می کند بهر وسیله ای باید متوسل بشود که این دست را برد (صحیح است) اگر شما دولتی می آورید که مورد اعتماد شماست باید این اختیار را بدهید که در مقابل دساتن اجانب وسایل مدافعه داشته باشد ولی اگر شما دولتی را لایق اینکار نمیدانید باید آن دولت را ساقط بکنید و دولتی بیاورید که این قدرت را داشته باشد

رئیس - آقایان بین الان تین صحبت نکنید.

جمال امامی - عرض کنم که وقتی در مملکتی برای ملتی یا نمایندگان ملتی ثابت شد که دست اجانب چه شالی چه جنوبی برای اختلال در امور کشور کار می کند بهر وسیله ای باید متوسل بشود که این دست را برد (صحیح است) اگر شما دولتی می آورید که مورد اعتماد شماست باید این اختیار را بدهید که در مقابل دساتن اجانب وسایل مدافعه داشته باشد ولی اگر شما دولتی را لایق اینکار نمیدانید باید آن دولت را ساقط بکنید و دولتی بیاورید که این قدرت را داشته باشد

رئیس - در مجلس سابقه ندارد

دکتر بقالی - در دوره چهارم مرحوم مدرس کرد

مدرس کرد

و مورد اعتماد شما باشد بنده کاری ندارم میگویم این دولت که آمده است اینجا شما باید بهش اختیار بدهید بنده بالاتر میروم عرض می کنم امروز اگر دولتی هم نبود یک معارف و وزارتخانه ای می آمد اینجا نشست میگفت ما حکومت نظامی در خوزستان یا تمام ایران اعلام کردیم باین دلایل ما مکلف بودیم باورای بدهیم آقا این که شوخی نیست در زمان جنگ در انگلستان که مهاد آزادی است به چریل اختیاردادند که جان و مال و ناموس مردم در اختیار او باشد در انگلستان ما میایم ملائطی می شویم آقا فراموشی فرمودند که ما قوانینی داریم که جلوی تمام این دسائس را میگیرد راست است ولی کجاست آن دولتانی که آن قوانین را اجرا کرده باشند در این چهل سال شما کی یک ماده قانونی را دیده اید که اجرا کرده باشند باینکه وسایل دیگری وسایل خارق العاده ای می خواهم برای جلوگیری از اینها و گرنه با وسایل عادی که ما می دانیم اینها قادر به جلوگیری نیستند اگر بودند ما باین روز نمی نشستیم (فراموشی) این وضع را دولت سابق درست کرده است دولت سابق یا دولت اسبق مگر این جریانات تازه است آقا در سال است ما این کشم و بدبختی را داریم در هر صورت یک وقتی است که متوجه وخامت اوضاع نیستیم یک وقتی است که ما نمی فهمیم که منشاء بدبختی کجاست میایم اینجا میگویم که انگلیس توطئه میکند شوروی توطئه میکند عمال این توطئه میکنند عمال آن اسیر میکند بعد هم میگویم که حکومت نظامی رأی نمی دهد این خیلی مضحک است خلاف منطقی و عقل است اگر این را تصدیق میکنیم من نمی خواهم حساست کنم نمیگویم ندادن اختیار خیانت است ولی شما وسیله دست او را میگیرید شادست آن سیاستها و اعمال آنها را باز گذاشته اید از این گذشته بدست دولت پنهان میدهد که فردا اگر چنین سوء جریانی باز اتفاق افتاد میگوید که افشا وسیله دست مرا گرفتید این مسئولیت را بگردن خودتان میگیرید ماحق نداریم این مسئولیت را بگردن مجلس بیندازیم آخر اینکه شوخی نیست چرا سر سری میگیرید آقا آزه میفرمایند اتفاقی نیفتاده آقا این مقدمات اتفاقات دیگر است (آزاد) موقع فرار دادن توده ایها اقتدر آید تاب دادند اینکه هیچ اهمیتی ندارد الان کسی گفته نشده است من حاضرم باشم آنجا برویم ثابت کنم اینها دروغ است چه حرفها میزنید آقا آزاد عزیز توده ایها فرارشان خیلی اهمیت داشت امروز شما هر چه میکشید در این ملک از فرار توده ایها است (صحیح است) به منتهی متوجه نیستید که بدبختانه این بلاها این تحریکات منشا از کجا است اگر متوجه هستید و این صحبت ها را میکنید که چه عرض کنم اگر متوجه نیستید که متوجه باشید اگر متوجه هستید این صحبت ها را نکند (آزاد) بنده از شما خیلی متوجه ترم در حال آقا بیش از این طول ندهیم یک موضوع خاصی است و امروز هم یک مجلس فوق العاده ای است برای تصویب این موضوع رأی بدهید باین نام بشود و برود این پیشنهادات را هم پس بگیرد دولت را هم مقید نکند دستش را باز نگذارد در روز دیگر یک ماه دیگر دوماه دیگر هر وقت صلاح دانست خودش لغو میکند

رئیس - تقاضای دولت دوماه است و حالا پیشنهاد آقا مسعودی این است که یکماه باشد آقا باینکه با پیشنهاد آقا مسعودی موافقت کند مدت یکماه باشد از روز تصویب قیام فرمایند (عده قلبی برخاستند) تصویب نشد

فرهودی - بنده اخطار نظام نامه دارم

رئیس - آقا شوشتری پیشنهاد چهار روز داده اند آقا شوشتری بفرمائید

شوشتری - بسم الله الرحمن الرحیم لایحه دولت برای برقراری حکومت نظامی دوماه بوده است و از روز برقراری حکومت نظامی تاحال قریب بیست روز آن منقضی شده توجه بفرمائید بدترین تمام امور تجاهل عارف است کسی بداند چیزی را و خود راه نادانی بزند و بگوید نمیدانم مجلسین ایران با اتفاق آرا به چیزی رأی دادند که این را هر یک از ما میدانیم که با منافع اجنبی اصطکاک دارد و آنها از هر دسیسه و تحریک خودداری نخواهند نمود این موضوع ممکن است فرض امکان همان ملعونی که آمد مجزئه سخاخانه را درست کرد تا ما از ایبری را کشت آرزو هم گفتم که سخاخانه خشت و گل است معجز نمیکند اسلام بزرگتر از این حرفها است (صحیح است) معجزه را نمی بیند که ایثار بی مثل او را در آن زمان دیگران نتوانند کردن سخاخانه کوچکتر از آنست که کور شفا بدهد یا فلج را درست کند درست کردند کشتند ایبری را وضعیت مملکت را باینصورت در آوردند که ما امروز توی خودمان بفرمائید آقا فرهودی به بحث الفاظ داریم میباید از آقا باین موقع باریک است دشمن در کمین است امروز مجلسین وظیفه ای دارند روزنامه ها که کن مشروطیت اند وظیفه ای دارند مردم یک وظیفه ای دارند دولت یک وظیفه ای دارد هر یک از وظایف ما رو به رفته در موضوع خاص باید مشترک باشد حساب خورده هایمان را کنار بریزیم از بحث الفاظ خارج بشویم برای موقع عادی بگذاریم حساب خردهایمان را فحش بد ناسزا حالا باین مقدمات چون بنده اطلاع دارم دولت اطلاع دارد آقا باین نایبندگان اطلاع دارند همان عده ای که منتسب بختان پند منتسب با جانند همان نظوری که آقا فراموشی و جناب آقا جمال امامی تذکر دادند دو سیاستی که معاهده ۱۳۰۷ را بست برگزید به تاریخ بخوانید کتاب خلسه محمد حسین خان اعتماد السلطنه را بخوانید تاریخ را ببینید این دو همسایه برای یاره کردن این بدبختیست میبوینی چه کارها کرده اند (چند نفر از نمایندگان بلند تر) اجازه بدهید در یک چنین موقع باریکی دولت حسین علاه دولت جناب آقا علاه که همه می گویند مردی است صالح مردی است خوب آمده یک همچو پیشنهادی کرده حالا اگر این پیشنهاد از نظر حفظ مملکت و وحدت ایران مورد تصویب شادست چه مانعی دارد جناب آقا علاه بیست روزی گذشته چهار روز بماند اگر احتیاج پیدا کردید همین مجلس هست و گرنه بعقیده من با درایت شما و تصبمانی که می گیرید هاید انشاء الله تاده روز دیگر محتاج نشویم و اصلا بردارید (عده ای از نمایندگان - پس بگیرد) پس گرفتند (احسن)

رئیس - پیشنهاد آقا عباس اسلامی قرائت می شود (شرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم چنانچه پس از اینکه وضع خوزستان فرین آرامش گردید دولت حکومت نظامی را لغو

نماید عباس اسلامی

(جمعی از نمایندگان - اینکه بدیهی است)

رئیس - آقا اسلامی

اسلامی - اجازه بفرمائید مقصود بنده از تقدیم این پیشنهاد بیان یک موضوع بسیار موثر و یک تاثیر کاملی است از این جریان (همه نمایندگان) آقا باین خلوغ نکنید خودتان هم در مسائل دیگر پیشنهادی کنید باید اجازه بدهید که صحبت بشود بنده با پیشنهاد آقا یکی مخالفت کرده بودم و اتفاقا دلایل بنده استناد بود بفرمائید خود ایشان و دلایل من استناد بود بفرمائید خود ایشان و مشاهدات ایشان که گفته بودند این تحریکات ناشی از ناحیه خود کمپانی است بنده با استناد همان فرمایش ایشان مخالفت بودم با آن پیشنهاد موافق بودم با برقراری حکومت نظامی برای اینکه این مجلس شورای ملی و این آقا باین نمایندگان که ۱۰۶ تقریباً ۱۰۴ نفر بالاتفاق رأی بلی شدن دادند در درجه اول نظر آنها تأمین منافع کارگران عزیز جنوب بود این بود آقا باین (صحیح است) برای اینکه وقتی هزار میلیون تومان در سال لاف لایفیکه این ملت میاید در درجه اول زندگی آن کارگرها تأمین خواهد شد و باید تأمین شود بنا بر این امروز آقا باین منظورشان از برقراری حکومت نظامی و موافقت با آن نه برای این است که با سر نیزه شکم آنها را بدرند بلکه برای این است که در صورتیکه امروز بایستی از چپ و راست بالا و پایین با هم متفق باشند و در نواحی نفت خیز با هم متحد باشند با دولت مرکزی و مجلس شورای ملی و مجلس سنا این نفت را از آن نظری که داده اند بر حله عمل در آورند تأسف برای این است که یک شمش کارگرانی که همیشه مدافع آن ها بودیم و حتی یک عده بیچاره های مسلول آمدند اینجا نشستند و متهم شدند بنده و سایر آقا باین نمایندگان از آن ها طرفداری کردیم یک عده افرادی که آلت دست شده اند با ما بستند و در این قضیه حقوق این تشنج را ایجاد بکنند بنده عقیده ام این است که از مجلس شورای ملی و از جرید چند نفر انتخاب بشوند بروند جنوب تبلیغات بکنند نصیحت بکنند موضعه بکنند چون خارجی خودش که نمیتواند کاری بکند باید بدست من و شما کاری بکند باید با آنها تبلیغ کرد که آقا امروز اگر گرسنه هستید بسازید و بسوزید در ماه تأمل کنید تا ما اینکار را انجام بدهیم بنده این پیشنهاد را که کردم برای توضیح این مطلب بود و البته باز هم تکرار میکنم بایستی این آقا باین که اینجا پیشنهاد هستند بنده خودم حاضر خرج دو سه نفر را هم حاضر عهده دار بشوم که بروند میان کارگرها تبلیغات بکنند که آنها ساکت باشند بسوزند و بسازند و آلت دست خارجیها نشوند بنده پیشنهاد را مسترد میکنم و از دولت خواهش میکنم که تنها با اعلام حکومت نظامی جناب آقا علاه توجه بفرمایند بنده خصوصی هم به آقا عرض کردم تنها با اعلام حکومت نظامی نباید در اینجا قناعت کرد باید همانطوریکه گفتید حکومت قانون را در همه جا برقرار کنید و مأمورینی را که با ایادی و اشغاس نایک برای مسائل خصوصی همکاری میکنند و ایجاد بلوا در شهرستانها میکنند شدیداً باید تعقیب کنید بسیاری از مأمورین در مازندران اجاعاف کرده اند باید آنها را مجازات کنید باید شدیداً تعقیب کنید هر کس که هستند باشند

رئیس - آقا اسلامی شما پیشنهادتان را مسترد داشتید دیگر توضیح لازم ندارد

فرهودی - بنده اخطار نظامنامه دارم

رئیس - طبق چه ماده ای؟

فرهودی - طبق ماده ۱۰۸ اجازه بفرمائید در سه کلمه بیشتر عرض نمیکند اولاً بحث مدت که این جا شده این دو ماه حد اکثر است

رئیس - مدت را در پیشنهاد دولت از پنج فروردین قید کرده بحث در تاریخ آن نکنید

فرهودی - عرض بنده اینست که دو ماه حد اکثر است و ممکن است خود دولت زودتر از دوماه لغو بکند بنده در ماده ۱۰۸ نوشته است هر لایحه ای به مجلس داده میشود باید عنوانی داشته باشد بنده می بینم که در عنوان این لایحه اشتباهاتی شده نوشته حکومت نظامی در خوزستان تمام خوزستان احتیاج به حکومت نظامی ندارد دو سه منطقه هست در آنجا که این اغتشاشات رخ داده در آنجا باید حکومت نظامی باشد و خوزستان احتیاج به حکومت نظامی ندارد و منظور فقط در آن نقاطی است که این اتفاقات رخ داده است

رئیس - حالا برای تکمیل بیان آقا فرهودی این قسمت قرائت میشود که نظر دولت در چه نقاطی است و در چه حدودی توجه بفرمائید آن قسمت قرائت میشود (شرح زیر قرائت شد)

چون از طرفی رسیدگی به تقاضای کارگران و تأمین رفاه آنان مستلزم اعزام هیئتی بجنوب بود و از طرف دیگر وضع مناطق نفت خیز ایجاب میکرد که قبل از هر چیز برای حفظ نظم و آرامش و تأمین امنیت آن نقاط اقدام شود هیئت دولت با مذاقه پیشنهاد ها و در گزارشهای واصل و با توجه به ماده واحده مربوط بقرارات اعلان حکومت نظامی مصوب مجلسین شورای ملی و سنا در جلسه ۵ فروردین ۱۳۳۰ تصویب نمودند برای مدت دوماه فقط در نقاط آبادان کجساران آغا جاری لثالی بندر مشور هفتکل و مسجد سلیمان حکومت نظامی اعلام شود

اردلان - این دو ماه از چه تاریخی است؟

عده از نمایندگان - از تاریخ پیشنهاد دولت

رئیس - این قانون نیست اجازه ایست که بدولت داده میشود و مدتش از تاریخ اعلام است که در خود پیشنهاد از ۵ فروردین ذکر شد پیشنهاد دیگری هم هست که قرائت میشود

غلامرضا ولادوند (منشی) - آقا صدر میرحسینی پیشنهاد کرده اند حکومت نظامی در اموال از تاریخ تصویب بدست دوماه برقرار شود

رئیس - آقا دولت خودش برای امواز تقاضا نکرده موردی ندارد

عده ای از نمایندگان - امواز حکومت نظامی نمیخواهد

صدر میرحسینی - در ضمن توضیح تصحیح می کنم که همان مدت دوماه باشد ولی از تاریخ تصویب آقا باین سرچشمه شاید گرفتن به بیل - چوپر شده شاید گذشتن به بیل - چنانچه آقا باین توجه فرمودند و زود خبر نگاران خارجی باین مقدمه یک امری بود که واقع شد میبایستی دولت متوجه این امر شده باشند بنده است آنچه در شرح تکوین بود تکوین شد امروز در یک

نقطه فردا در یک نقطه دیگری چهار روز دیگر تمام استان ششم آلوده میشود این یک مرض مسری شده است باید دست دولت در تعیین حکومت نظامی و برقراری حکومت نظامی در تمام استان ششم آزاد باشد و اگر دولت را محدود بکنید نمیتواند اقدامی بکند و فردا نظایر این خیلی زیاد میشود و عکس العمل اینهم در سایر استانهای ایران پیدا می شود آنوقت باید دست بدست بباید و چاره ای هم ندارید

صدر زاده - طرح این پیشنهاد مخالف با قانون حکومت نظامی است چون باید خود دولت پیشنهاد کند

صدر میرحسینی - من موافق با حکومت نظامی هستم میگویم که دست دولت باید باز باشد و بتواند در تمام نقاط استان ششم و با در هر نقطه ای که لازم بداند حکومت نظامی اعلام بکند

رئیس - آقا صدر میرحسینی این مخالف خود قانون است و مدت هم دوماه است از تاریخی که در اعلان ذکر شده است

صدر میرحسینی - از تاریخ تصویب باشد

رئیس - از تاریخ اعلام حکومت نظامی است پیشنهاد آقا دکتر راجی قرائت میشود (پیشنهاد بشرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد می نمایم که بصره ذیل بماده واحده قانون حکومت نظامی خوزستان اضافه شود دولت مکلف است که بتقاضای حقه کارگران در همین دوره حکومت نظامی توجه کرده و رضایت خاطر آنانرا فراهم کند

عده ای از نمایندگان - آقا وارد نیست هیچ مربوط با اجازه حکومت نظامی نیست

نورالدین امامی - جناب آقا دکتر راجی دولت خودش این تکلیف را دارد چه جناب عالی پیشنهاد بکنید یا نکنید

رئیس - آقا دکتر راجی

دکتر راجی - عرض کنم چون بنده نماینده خوزستان هستم و هم اخیراً سفری با آبادان نمودم این بود که اجازه خواستم صحبت بکنم چون موفق نشدم این پیشنهاد را کردم که توضیحی بر عرض برسانم (صحیح است) یک عده از معصلین مدرسه صنعتی و فنی در آبادان اعتصاب کردند و اعتصاب آنها روی تقاضاهایی است که خیال میکنم لازم است جناب آقا وزیر فرهنگ توجه بفرمایند اولاً میگویند که نمرات ما را برای رفتن بکلاس بالا تر باید ۲۰ درصد نمرات باشد و ثانیاً چهار سال تحصیل را بتوانند در ۸ سال تحصیل بکنند یعنی در هشت سال با ۲۰ درصد معلومات بخانند گواهی نامه موفق بشوند (شوشتری پس با سواد نشوند) کارگران بندر مشور اعتصاب ایشان باین جهت است که شرکت نفت وقتی خواست عملیات خودش را در بندر مشور توسعه بدهد گفت بانهائی که در قریه منزل بکنند ۴۰ درصد اضافه حقوق و بانهائی که در جادر زندگی بکنند ۳۰ درصد اضافه حقوق و بانهائی که در خانه های مسکونی شرکت نفت زندگی بکنند ۲۰ درصد اضافه حقوق داده خواهد شد و شرکت نفت در چند هفته قبل شاید دو ماه قبل اعلام کرد که چون شرائط زندگی در بندر مشور مساوی زندگی آبادان شده است این فوق العاده ها را از شما کسر خواهم کرد و اعتصاب کنندگان هم

اظهار میکنند که شرایط زندگی در بندر مشور شبیه زندگی آبادان نشده و بنده هم بنام نماینده آنها موافقم و اظهار میکنم که شرایط زندگی بندر مشور مساوی زندگی آبادان نشده تقاضای های مشروع دیگری هم دارند و میگویند آب آشامیدنی قابله طبیب راه برق بیخ خلاصه چیزهایی که بشود بشود بگوید در یک نقطه متندن بالا اقل در یک نقطه گرمسیری استحقاق دارد داشته باشد کارگران این تقاضاهای مشروع را دارند (صحیح است) در روز قبل از عید نوروز این اضافات را از کارگران کسر کردند عده ای از کارگرا اعتراض نکردند عده ای شرح با اعتراض نمودند البته محر کینی هم از تهران رفته بودند و تهدید کرده بودند که اگر کسر کار برود بهتان ضربه و شکنجه وارد خواهیم آورد و آنها را وادار کردند کسر کار نروند چهارشنبه بعد از تحویل بود که بنده در بندر مشور بودم و با آقایان کارگران صحبت کردم و گفتم اکنون که مجلس شورای ملی و مجلس سنا هر دوری داده ...

رئیس - آقا دکتر راجی اینها مربوط به پیشنهاد نیست

دکتر راجی - الان مختصر میکنم با آنها گفتم چون این موضوع بتصویب مجلسین رسیده و کمیسیون در دوماه تکلیف شمارا مین میکند شما از مجلس و کمیسیون نفت بخواهید که راجع بتقاضاهای شما رسیدگی و اقدام نمایند عده ای پیشنهاد بنده را قبول کردند و عده ای که همان معر کین بودند این پیشنهاد را قبول نکردند و کار باینجا کشیده که کشید بنده تقاضاهای این کارگران را یک تقاضائی نمیدانم که وسیله برای ایجاد اغتشاش باشد این تقاضاها همه اش حق است از وزارت کار و دولت است عده دارم که راجع باین موضوع توجه کنند و هر چه زودتر بتقاضای آنها ترتیب اثر بدهند

فراموشی - طبق ماده ۱۰۸ اخطار دارم

رئیس - میدانم میخواهید بگوئید این مطالب مربوط باصل موضوع نیست

فراموشی - عرض کنم که جریان مجلس و نطق و صحبت ها خارج از اصل است اصل اینست که یک کسی که یک چیزی میداند بیان کند یک کسی که عکس اینرا میفهمد بیاید جواب بدهد که اینطور نیست در مجلس اینجور نیست یک کسی پیشنهاد می دهد و یکی زودتر اجازه میگیرد در صورتیکه پیشنهاد هنوز خوانده نشده و نمیداند موضوع چیست این جریان نتیجه اش این میشود که آن کسی که میدانم موضوع چیست وقت بآن نرسد که حرف بزند و آن کسی که نمی داند می رود بیخودی حرف می زند (صحیح است)

رئیس - پیشنهاد آقا صدقوی قرائت می شود (شرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد زیر را تقدیم میدارم دولت مکلف است راجع بعواضات خوزستان تحقیقات کاملی نموده و در طرف مدت یکماه معر کین و ایادی آنها را تعیین و گزارش کامل ابر را بیجلیس شورای ملی تقدیم دارد

صفوی

رئیس - اینهم مربوط بقانون نیست میخواهد توضیح بدهید بفرمائید.

حاذقی - این وظیفه دولت است.

صفوی - متأسفانه يك حوادثی در این چند روزه اخیر در خوزستان پیش آمد و همینطور در تهران هم پیش آمدهائی شد (شوشتری - همینطور در شمال) که اسباب تأسف تمام ایرانیها است (صحیح است) بنده خیال میکنم که هیچ ایرانی نباشد که از این پیشنهادها متأثر نباشد جناب آقای نخست وزیر در جلسه دیروز سر بسته يك اطلاعاتی بعرض مجلس شورای ملی رسانیدند و فرمودند يك ایادی و يك محرکینی در آنجا بودند يك عملیاتی کردند که باید زودتر تکلیف آنها معلوم شود ولی این فرمایشاتی که فرمودند همه سر بسته بود و من خیال میکنم که عده زیادی از آقایان نمایندگان محرکین را نمیشناسند ولی بطور کلی معلوم است که این تحریکات از طرف چه اشخاصی و چه مقاماتی شده ولی باید دولت رسماً بیاید اینجا و اطلاعاتی بمجلس شورای ملی بدهد باید تحقیقاتی بکند و نتیجه را بمجلس گزارش بدهد که ما بدانیم اینها که رفته اند بسفارتخانه متحصن شده اند کی اینها را تحریک کرده و چه دستهایی در این تحریک بوده اند و چه اشخاصی آنهارا بسفارتخانه برده اند و همینطور در جنوب و اشخاصی در خوزستان عملیاتی کرده اند که ملت ایران را بدنام بکنند آقا جریان را ما هنوز نمیدانیم دولت مکلف است در ظرف يك ماه تحقیقات کامل بکند و يك گزارش کاملی بمجلس شورای ملی بدهد و ایادی را معرفی بکند (کشاورز صدر - آقا خارجها هستند) این محرکین را معرفی بکنند که بفناسیم کیها بودند از طرف چه کسانی بودند (کشاورز صدر - اول انگلیسیها) *

رئیس - پیشنهاد آقای آشتیانی زاده قرائت میشود

اردلان - تشریف ندارند

رئیس - پیشنهاد دیگری نیست

محمدعلی مسعودی - آقای رئیس بنده يك اطلاعاتی الان از آبادان با تلفن کسب کردم اجازه بدهید این توضیحات را بدهم بفتح مملکت است پیشنهاد بنده را قرائت بفرمائید

(پیشنهاد آقای محمدعلی مسعودی)

شرح زیر قرائت شد

دولت مکلف است شرکت نفت را وادار بقبول تقاضای حقه کارگران نماید.

مسعودی

رئیس - آقای مسعودی بفرمائید

مسعودی - عرض کنم الان با تلفن بنده را خواستند يك گزارش از نماینده ما از آبادان رسیده بود که

بنده مختصری از آن را با تلفن گوش دادم آنچه که مسلم است تا بحال این تحریکات بیشتر بواسطه این بوده بلکه بشرکت نفت تذکر داده که در شب عید حق کارگران یعنی ۳۰ درصد حقوق کارگران بندر معشور را قطع نکنند ولی شرکت ملی رغم تذکراتی که دولت کرده بود آنرا لغو کرده کسر ۳۰ درصد و علاوه تحریکاتی عناصری در آنجا کرده اند که وابستگی بدستگاههای مختلف داشتند همانطور که گفته شد وابستگی بدستگاههای دوسیاست دارد (صحیح است) بنابراین بنده میخواهم عرض کنم که گزارش هم از کسی است که کوچکترین شبهه غرض درش نیست و ممکن است همین گزارش را بنده بگیرم بیایم اینجا برای آقایان قرائت کنم اطلاعی است که بنده حالا گرفتم (امینی - این را که آقای فرامرزی فرمودند) آقای فرامرزی فرمودند بنده هم قبول کردم باستناد حرفشان با این گزارش که رسیده معلوم می شود آنچه که بیشتر محرک این کارگران بوده ترضیع حقوق کارگران بود و دولت و آقای وزیر کار بایستی شخصاً این موضوع را از جلسه که میروند بیرون تعت نظر بگیرند یعنی موضوع تقاضای حقه کارگران را در ظرف یک هفته برقع اجرا بگذارند و باین غائله خاتمه بدهند و آن محرکین و مسببین که اسامی شان هم معلوم و مشخص است و شاید بیش از ۱۰ - ۱۵ نفر باشند که هر کدام مأموریت خاصی داشته اند در بندر معشور در آقاچاری در مسجد سلیمان در آبادان آنها که محرک اصلی هستند و خیال میکنم که گزارش حتماً برای دولت رسیده است و اطلاع دولت حتماً دقیقتر از اطلاعاتی است که يك مخبر روزنامه کسب کرده دستگیر بکنند و بجا که جلب بکنند و پیشنهاد را پس بگیرم و منظوم فقط برای این بود که این مطلب را بعرض آقایان برسانم و از آقای وزیر کار این تقاضا را بکنم.

رئیس - دیگری پیشنهادی نیست اعلام رای میشود.

آقای وزیر کشور بفرمائید

وزیر کشور - در خصوص برقراری حکومت

نظامی در بعضی از نقاط لازم است که بعرض آقایان نمایندگان برسانم و اطلاع بدهم که دولت جناب آقای علاء با شرفتر از آنستکه از برقراری حکومت نظامی سوء استفاده بکند آقای آشتیانی زاده اینجا تشریف ندارند هر چه بفرمائید بفرمائید هر چه قدر بمرد شریفی مثل آقای علاء فحش بدهند ما حاضریم و ما که برای خدمت بکشور جان و خون میدهیم (احسنت) از میدان برای چند فحش و ناسزا در نیروم تقاضات امرا را بولای محترم باشرف مراجعه می کنیم ضمناً تلگرافی از اصفهان رسیده اجازه می خواهم که آنرا

قرائت بکنم تا معلوم شود که این تحریکات در تمام نقاط تقریباً وجود دارد (صحیح است) ملاحظه بفرمائید اصفهان يك جای امن و با آسایش است وقتی در اصفهان هم حتی تحریک می کنند بایستی اقرار کرد که در بعضی نقاط این تحریکات در يك هفته یا ديك روز بنا بوده یا خواهد بود و محرکین این فتنه و فساد را دولت در خوزستان همانطور که یکی از آقایان فرمودند گرفته و مشغول تحقیقات در اطراف آن هستیم اجازه بفرمائید گزارش اصفهان را قرائت کنم * بمنظور ابراز همدردی با اعتصابیون خوزستان امروز صبح از طرف کارگران کارخانجات تصمیم گرفته میشود بمدان ظهر در میدان ۲۴ اسفند تظاهراتی بعمل آید از طرف قوای انتظامی مراقبت میشود و بنده از ظهر در حالیکه در قسمتهای معابر کارگران مأمورین انتظامی مراقبت مینمودند کارگران بطور اجتماع باشمار خود برای ورود بمیدان هجوم میآوردند و توجه بتذکرات مأمورین انتظامی ننموده و آنها را مورد اهانت و حمله قرار میدهند و در نتیجه عده ای از مأمورین انتظامی و کارگران مجروح و یک نفر پاسبان و يك کارگرم مقتول می شود و از طرف مأمورین انتظامی هم مراتب می شود تا این ساعت که شش و نیم بعد از ظهر است اجتماعات ادامه دارد و اولان شنیده شد اجازه کارگران را سردست برداشته از طرف میدان ۲۴ اسفند بطرف دروازه دولت بعركت درآمده اند اطلاعات جامع و صحیحتر بعداً بعرض میرسد *

اطلاعاتی که بهار رسیده البته در صورتیکه لازم باشد در مجلس خصوصی بعرض آقایان محترم میرسد بنده تصور نمیکنم که ما از حکومت نظامی مقصودی داشته باشیم اگر هست برای رفاه اهالی محترم است برای امنیت و آسایش مردم است اگر آقایان موافقت دارند که حکومت نظامی میشود و اگر موافق نیستند که نمی شود (نمایندگان - مخالفی نیست)

رئیس آقایان توجه بفرمائید بطوریکه دولت اعلام کرده است حکومت نظامی از پنجم فروردین بمدت دوماه در نقاطی که در پیشنهاد ذکر شده خواهد بود این اجازه حالا از طرف مجلس داده می شود رأی گرفته می شود آقایانیکه موافقتند قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد.

(۴) تعیین موقع و دستور جلسه

بعد - ختم جلسه

رئیس - جلسه را ختم می کنیم جلسه آینده فردا خواهد بود دستور برنامه دولت است و انشاء الله فردا نام می شود (جلسه ساعت هشت و ده دقیقه بعد از ظهر ختم شد) رئیس مجلس شورای ملی - رضاحکمت